

Matei Diaconu

CONTRACTUL DE CREDIT DE CONSUM
- *REGLEMENTARE, EVOLUȚIE, PERSPECTIVE* -

Matei Diaconu

**CONTRACTUL DE
CREDIT DE CONSUM**
- REGLEMENTARE, EVOLUȚIE, PERSPECTIVE -

EDITURA UNIVERSITARIA
Craiova, 2013

Referenți științifici:

Prof. univ. dr. Sevastian Cercel

Prof. univ. dr. Gabriel Edmond Olteanu

Copyright © 2013 Editura Universitaria

Toate drepturile sunt rezervate Editurii Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DIACONU, MATEI

**Contractul de credit de consum : reglementare, evoluție,
perspective / Matei Diaconu. - Craiova : Universitaria, 2013**

Bibliogr.

ISBN 978-606-14-0651-7

347.755(498)

Această lucrare a fost finanțată din contractul POSDRU/89/1.5/S/61968, proiect strategic ID 61968 (2009), cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013

INTRODUCERE

Contextul socio-economic al ultimilor ani a determinat o creștere semnificativă a numărului creditelor de consum, iar implicațiile acestui fenomen se reflectă vizibil în societatea actuală.

Într-adevăr, împrumutul de bani constituie, fără putință de tăgadă, unul dintre cele mai frecvente contracte încheiate în viața cotidiană a oamenilor, dar, în același timp reprezintă o temă care suscită numeroase discuții în literatura de specialitate, precum și o bogată jurisprudență.

În acest context, prezenta lucrare se axează pe analiza contractului de credit dintr-o dublă perspectivă: pe de o parte este interesantă evoluția legislației specifice în materia creditului de consum, iar pe de altă parte prezintă o importanță deosebită aspectele relevante ale practicii judiciare, evidențierea problemelor ivite în aplicarea legislației. Raportându-ne la primul aspect enunțat, merită să amintim că la nivelul Uniunii Europene au fost adoptate succesiv mai multe directive (Directiva 87/102/CEE de armonizare a dispozițiilor legale, de reglementare și administrative ale Statelor Membre privind creditul de consum, Directiva 90/88/CEE de amendare a Directivei 87/102/CEE, Directiva 98/7/CE a Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene din 16 februarie 1998, care modifică 87/102/CEE), al căror obiectiv consta în a-i proteja pe consumatori împotriva condițiilor abuzive de creditare. Precizăm că Directiva 2008/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind contractele de credit pentru consumatori (a abrogat Directiva 87/102/CEE) stabilește câteva principii minimale în domeniu, față de care există în sarcina statelor membre transpunerea dispozițiilor, fără a li se interzice acestora să promoveze măsuri care să asigure un cadru mai larg de avantaje oferite consumatorilor. În plan național, directivele au fost transpuse prin Legea nr. 289 din 24 iunie 2004 privind regimul juridic al contractelor de credit pentru consum destinate

consumatorilor – persoane fizice și prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 50 din 9 iunie 2010 privind contractele de credit pentru consumatori (deși articolul 90 al ultimului act normativ menționat a abrogat expres prevederile Legii nr. 289/2004, articolul 95 conține o normă tranzitorie în conformitate cu care prevederile ordonanței nu se aplică contractelor în curs de derulare la data intrării sale în vigoare, cu excepțiile enumerate expres, în consecință situațiile practice vor fi soluționate în raport de actul normativ în vigoare la momentul nașterii raportului juridic).

Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 50/2010, deși perfectibilă în multe privințe, realizează totuși un lucru important, în sensul că tinde să pună bazele unei reglementări moderne și oarecum complete a creditului de consum, în pofida vocilor critice care au provenit, îndeosebi, dinspre sistemul bancar. Cu caracter de concluzie, apare evidentă problema normării în materie, care persistă și care este departe de a fi rezolvată, însă bulversarea sistemului de creditare din România a avut drept cauză principală modul de aplicare a acestui act normativ și nu conținutul propriu-zis, de aceea apreciem că respectivul act normativ care va constitui laitmotivul analizei noastre tinde să stabilească fundamentele reglementării într-un domeniu pe cât de actual, pe atât de sensibil, iar pentru reușita relativă a acestui demers ar fi nevoie, în mod evident, de continuarea eforturilor de legiferare în materie, în vederea completării și corectării lacunelor pe care practica realității cotidiene nu încetează în a le revela, precum și de o consecvență satisfăcătoare în modul de aplicare a normelor existente.¹

Abordarea contractului de credit se relevă a fi caracterizată prin complexitate, având în vedere calificarea creditului ca o categorie economico-financiară, iar a creditului bancar ca o specie a creditului comercial, din aceste elemente rezultând necesitatea unei analize interdisciplinare între domeniul economic și domeniul juridic.

---

¹ M. Diaconu, *Aspecte privind reglementările actuale în domeniul elementelor obligatorii de conținut al contractelor de credit pentru consumatori*, Conferința internațională cu tema „Reformele judiciare și administrative la începutul mileniului al treilea”, Sibiu, România, 2012.

CAPITOLUL I

CONSIDERAȚII GENERALE PRIVIND CONTRACTUL DE CONSUMAȚIE

Secțiunea 1

Definiția și caracteristicile contractului de consumație

1.1. Precizări introductive

Dacă apariția consumerismului, la nivel general-global, a constituit o reacție la excesele societății de consum și a abuzurilor profesioniștilor, la nivel particular-național, legislația dedicată acestei materii este o consecință juridică a aderării României la Uniunea Europeană.

Analizând reglementarea contractului de consumație, doctrinarii au enunțat opinii divergente, având drept punct de pornire întrebări precum:

- care este legătura dintre reglementările de drept privat și dreptul consumației?
- este contractul de consumație o operațiune juridică?
- care este raportul între contractul de consumație și contractele speciale?

Pentru formularea unui răspuns adecvat primei întrebări, apreciem că art. 1 din Legea nr. 296/2004 privind Codul consumului este premisa necesară, întrucât se stipulează că obiectul reglementării îl constituie „raporturile juridice create între operatorii economici și consumatori, cu privire la achiziționarea de produse și servicii, (...) asigurând cadrul necesar accesului la produse și servicii”, ceea ce a fost interpretat ca o recunoaștere implicită a faptului că relațiile dintre comercianți și consumatori sunt *de factură contractuală*.²

---

² L. Stănciulescu, *Curs de drept civil. Contracte*, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 79.

Continuând raționamentul, s-a opinat³ că dreptul consumului, în ciuda multiplelor elemente de drept administrativ, face parte din dreptul privat atunci când reglementează contractul de consumație, iar un argument ce susține teoria este reprezentat de caracteristica dreptului consumației și anume consumatorii sunt particulari, neocupând o poziție de autoritate unul față de celălalt.

Referitor la celelalte două întrebări menționate anterior, optăm pentru prezentarea lor corelată, luând în considerare atât legătura existentă, cât și tratarea acestora în literatura de specialitate. Potrivit unui prestigios autor⁴, contractul de consumație a fost proiectat legislativ ca o crustă, o carapace normativă care să cuprindă acordul de voință concret încheiat între profesionist și consumator, prin urmare ar fi compus din două contracte distincte:

- un contract de fond, care poate fi o vânzare, un împrumut, etc. și
- un contract de consumație care îl dublează normativ pe cel dintâi.

Aplicând concepția enunțată la un caz concret, alegem un contract de vânzare (de consumație) și observăm că am ajunge la situația în care părțile ar fi obligate să respecte regimul juridic special al contractului de vânzare-cumpărare, dar și normele imperative ale dreptului consumației.

1.2. Definiție și caracteristici

Caracterizând contractul de consumație, reputatul autor⁵ enumeră ca trăsături specifice identificate următoarele *caracteristici*:

- contractul de consumație nu este o operațiune juridică, ci un concept juridic ambiguu, un amestec de norme de drept public și privat;
- contractul de consumație nu are o natură juridică proprie, în sensul consacrat de dreptul privat, ci este numai un instrument legal;

---

³ C. Drumariu, *Rezumatul tezei de doctorat: Vânzarea produselor profesioniștilor către cumpărătorii-consumatori*, Universitatea „N. Titulescu”, Facultatea de Drept, București, 2011, p. 8.

⁴ P. Vasilescu, *Un chip al postmodernismului recent: dreptul consumatorului în „Consumerismul contractual. Repere pentru o teorie generală a contractelor de consum”*, Ed. Sfera Juridică, Cluj-Napoca, 2006, p. 39.

⁵ Idem.

- contractul de consumație reprezintă o suprastructură normativă care se aplică *ope legis* unor subiecți de drept, independent de conținutul juridic concret al raporturilor juridice existente între părți);

- contractul de consumație nu este act juridic, ci regim juridic legal care se aplică unor raporturi comerciale concrete;

- contractul de consumație nu impune un consimțământ, deoarece este o instituție legală obiectivă.

Concluzionând pe baza ideilor prezentate, o definiție a conceptului „contract de consumație” potrivit opiniei de mai sus ar fi în termenii următori: contractul de consumație nu este o operațiune juridică, un *negotium iuris*, ci un regim juridic definit imperativ de către o lege de ordine publică și aplicabil automat.

Elementele acestei opinii au fost combătute⁶, apreciem noi într-o măsură convingătoare, prin următoarele argumente:

- ideea unui contract de fond dublat de un contract de consumație este înlăturată prin reglementarea art. 1177 C.civ. care precizează: „Contractul încheiat cu consumatorii este supus legilor speciale și, în completare, dispozițiilor prezentului cod” (referitoare la contract), ceea ce semnifică faptul că instituția „contractului de consumație” desemnează un contract-rod al unei manifestări de voințe, afectat unui regim juridic special;

- ideea contractului de consumație ca fiind o nouă teorie generală, un concept general cu o existență de sine stătătoare este contracarată prin două precizări și anume: dreptul de consumație utilizează „conceptele clasice”: vânzarea, împrumutul, etc.⁷ și nu există contracte generale înaintea contractelor speciale, ci doar o teorie generală a contractului.

O altă precizare ce se impune trimite la momentul apariției dreptului de consumație, mai exact la contextul în care această nouă materie și-a făcut simțită prezența, astfel nu trebuie ignorat faptul că dreptul de consumație s-a născut pentru a reglementa contractele civile speciale, atunci când acestea sunt încheiate între profesioniști și consumatori.⁸

---

⁶ L. Stănciulescu, *op. cit.*, p. 81.

⁷ S. Piedelievre, *Droit de la consommation*, Economica, Paris, 2008, p. 37.

⁸ N. Sauphanor-Brouillard, *Le contrat de consommation et les contrats speciaux*, în *Des contrats civil et commerciaux aux contrats de consommation*, coordonator X. Henry, Presses Universitaires de Nancy, 2009, p. 306.

În fine, se apreciază că nu se poate discuta despre un contract de consumație anume, ci doar despre o vânzare de consumație, un împrumut de consumație, etc. și în consecință contractul de consumație se prezintă sub forma unui contract special (o vânzare, un împrumut, o locațiune, etc.) în care părți sunt profesionistul și consumatorul și căruia i se aplică dispozițiile speciale în materie.⁹

Secțiunea a 2-a

Particularitățile contractului de consumație – apariția noilor principii

Impactul pe care dreptul consumului l-a avut asupra domeniului în care s-a integrat poate fi evidențiat prin două mari idei:

- dreptul consumului a introdus concepte, instituții precum: obligații precontractuale, clauze abuzive, denunțarea unilaterală;
- dreptul consumului a influențat concepte existente, susținându-se în doctrină că dreptul consumului a reînnoit teoria generală.

Întrucât noutățile introduse de dreptul consumului le vom trata într-un capitol distinct, atenția o vom canaliza în ceea ce urmează asupra influenței resimțite de teoria generală, urmare a apariției dreptului consumului, mai precis vom surprinde mutațiile ivite pe trei direcții:

- a) libertate contractuală;
- b) egalitate a voințelor contractante;
- c) fraternitate contractuală.

2.1. Libertate contractuală

Dacă accepțiunea Codului civil francez de la 1804 în privința libertății era o concepție individualistă și voluntaristă, în conformitate cu care libertatea exista în general pentru a intra în raporturi contractuale și numai în mod particular pentru a ieși dintr-un raport contractual, în prezent se constată inversarea regulii precizate. Astfel, libertatea persoanei de a se angaja în etapa formării contractului a lăsat loc

---

⁹ L. Stănciulescu, *Vânzarea de consumație-varietate a contractului de vânzare-cumpărare*, în RDC nr. 5/2010, p. 16.

securității contractuale, în timp ce etapa executării contractului se caracterizează prin faptul că securitatea contractuală a cedat locul libertății de a ieși din respectivul raport contractual. Cu alte cuvinte, există mult mai puțină libertate pentru a intra în raporturi contractuale, dar mai multă libertate pentru a întrerupe formarea contractului ori pentru a ieși din raporturi contractuale.

În concluzie, mutațiile care au afectat principiul libertății contractuale pot fi sistematizate în următoarele idei:

- la încheierea contractului există libertate restrânsă, în doctrina franceză folosindu-se chiar sintagma „lipsa libertății de voință” la încheierea contractului de consumație;¹⁰
- pentru a întrerupe formarea contractului există libertate nelimitată, susținându-se¹¹ că dreptul de a se răzgândi al consumatorului contribuie la o formare progresivă a consimțământului;
- pentru a ieși din raportul contractual există libertate nelimitată, astfel încât dreptul consumului securizează formarea contractului și îndepărtează obstacolele la ieșirea din raporturile contractuale.¹²

2.2. Egalitatea voințelor contractante

Spre deosebire de spiritul Codului civil, care consacră principiul egalității contractuale, dreptul consumului pleacă de la inegalitatea părților; ele nu se află de la început pe picior de egalitate juridică, nu mai este vorba, deci, de o situație prezumată, ci de un scop căutat, având în vedere faptul că una din părți, consumatorul este un contractant¹³:

- *anonim*, deoarece contractul de consum este un contract de masă, iar individul nu contează cu adevărat;
- *izolat*, întrucât nu beneficiază de asistență juridică;
- *neînsemnat*, fiind puțin dispus să sesizeze instanța de judecată;
- *atacat*, prin prisma motto-ului ce guvernează relațiile de afaceri: cine știe a minți, știe a vinde;

---

¹⁰ E. Bazin, *Le consentement de consommateur*, ANRT, Lille, 1999, p. 505.

¹¹ Ph. Delebeque, *La formation de la vente entre professionnel et consommateur*, R.J.Com., 1997, p. 22.

¹² Y. Picod, H. Davo, *Droit de la consommation*, Armand Colin, Paris, 2005, p. 139.

¹³ J. Ghestin, *Droit civil. Les obligations. Le contrat*, L.G.D.J., Paris, 1980, p. 385.